

Proč Rusko v roce 2022 dovedlo odolat západním sankcím

! a casopisargument.cz

VSa

8.3.2023

Existují celkem čtyři důvody, proč se ruské ekonomice podařilo ustát sankční tlak západních zemí.

Specialista na Rusko Peter Ruland z Wesleyan University se v novém článku pro *The Conversation* ptá, jak vlastně fungují bezprecedentní sankce proti Rusku, které byly zavedeny západními zeměmi a jejich spojenci od února 2022.

Západní země před invazí doufaly, že hrozba sankcí odradí Rusko od útoku na Ukrajinu. Po zahájení invaze se cíl přesunul na odrazení prezidenta Vladimira Putina od eskalace a povzbuzení k ústupu, to znamená na snížení jeho schopnosti financovat válečnou mašinerii.

V prvním týdnu války se prudce propadla hodnota ruského rublu, protože Rusové zpanikařili, když byla většina ruských bank vyloučena z mezinárodního transakčního systému Swift a státní aktiva v zahraničních bankách byla zmrazena. Ruské centrální bance

se však podařilo kurz rychle stabilizovat a vrátit jej na předválečnou úroveň. Inflace dosáhla v dubnu nejvyšší hodnoty 18 % a do prosince se snížila na 12 %.

Západní sankce skutečně zničily některá odvětví ruské ekonomiky – zejména letectví a automobilový průmysl. Nicméně rok 2022 Rusko skončilo s poklesem HDP ve výši 3 %. Maloobchod se během uplynulého roku snížil o 9 %. Západní značky, které z Ruska odešly, nahradily místní, čínské a turecké značky.

Prezident Putin navzdory sankcím a také neúspěchům na bitevním poli nejeví známky ústupu. V září se rozhodl pro mobilizaci 300 tisíc lidí a zahájil také kampaň proti ukrajinské infrastruktuře.

Ruland nabízí celkem čtyři důvody, proč se ruské hospodářství nesesypalo.

Jako první uvádí ruské energetické zdroje: Rusko sice vynakládá více než 300 milionů dolarů denně na vedení války, ale po většinu roku 2022 vydělávalo 800 milionů dolarů denně na vývozu energie, tj hlavně ropy a plynu.

Druhým důvodem je skutečnost, že Rusko má dost dalších zákazníků k obchodování. Ruland píše, že 49 zemí, které zavedly sankce, představuje pouze 60 % světové ekonomiky. To znamená, že 40 % z ní je stále ochotno obchodovat s Moskvou.

Jako třetí důvod uvádí Ruland charakteristické rysy ruského hospodářství, které Rusko odlišují od jiných zemí. Ruská vláda se na tuto válku připravovala, plánovala mnoho let a naučila se žít se sankcemi, které byly uvaleny po anexi Krymu v roce 2014, a pracovat s nimi. Vedle toho se ruská společnost umí adaptovat od 90. let na šoky a pracovní trh řeší problémy a krize snížením výdělků, ale nikoliv vyhazováním lidí z práce, tj. zvýšením nezaměstnanosti.

Posledním důvodem je loajalita ruských oligarchů. Podle Rulanda je Rusko diktatura, nikoli kleptokracie. Putin si víc cení národní moci před osobním bohatstvím. Oligarchové přišli o polovinu nebo více svého čistého jmění, ale jen málo z nich veřejně kritizovalo válku. Věděli, že zpochybnění Putina by znamenalo přinejmenším ztrátu jejich podniků v Rusku.

Tato situace se ale může změnit. Ruland upozorňuje, že ruská vláda se rozhodla řadu ekonomických statistických čísel nezveřejňovat, takže stav věcí může být ve skutečnosti horší. Vedle toho poukazuje na to, že v roce 2023 by se měly evropské nákupy ruských energií výrazně snížit v důsledku cenového stropu a blokády tankerů převážejících ropu za vyšší cenu.

Ruský státní rozpočet je už nyní pod tlakem. V roce 2022 byl schodek rozpočtu 47 miliard dolarů, který byl hrazen z Fondu národního blahobytu, jehož zdroje se rychle zmenšují (na konci roku šlo o 187 miliard dolarů). V lednu 2023 prudký pokles příjmů z ropy a plynu vytvořil jen za jeden měsíc rozpočtový deficit ve výši 38 miliard dolarů. Leden může být výjimkou. Pokračování tohoto trendu by ale znamenalo, že pro ruskou vládu by bylo v průběhu roku stále obtížnější pokračovat ve financování války.

Ruland končí konstatováním, že alespoň prozatím sankce neoslabily ani Putinovu moc a ani jeho odhodlání a možnosti pokračovat ve vedení války na Ukrajině.

Články zveřejněné v rubrice Trendy nemusejí vyjadřovat názor redakce.